

[Πολιτισμός](#)

Συντηρώντας τη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας

Σπάνια αντίτυπα βιβλίων, ιστορικές εκδόσεις, μοναδικά αρχειακά τεκμήρια και πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Μιλά στην «Κ» η συντηρήτρια βιβλίου και χαρτιού δρ Ζωή Γκιννή

[Αλεξάνδρα Σκαράκη](#)

Ακούστε το άρθρο

27.10.2024 • 10:00

Σπάνια αντίτυπα [βιβλίων](#), ιστορικές εκδόσεις, μοναδικά αρχειακά τεκμήρια και πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό. Μια περιήγηση στην **Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος** μάς φέρνει μπροστά σε έναν θησαυρό που παρουσιάζει με λεπτομέρεια το πρόσφατο παρελθόν της χώρας.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ), τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) και η Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ), για την επέτειο των [50 χρόνων από τη Μεταπολίτευση](#), συνδιοργανώνουν την έκθεση «**Τομή '74. Από τη δικτατορία στη Δημοκρατία**», η οποία εκτείνεται στους χώρους της ΕΒΕ στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Η συλλογή καλύπτει τη δικτατορία και τον αντιδικτατορικό αγώνα στον πρώτο χρόνο της Μεταπολίτευσης, με τις μεγάλες θεσμικές αλλαγές που συνέβησαν, αλλά και γενικότερα τις συνθήκες που επικρατούσαν στην κοινωνία και τον πολιτισμό μέχρι τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980. Το υλικό εντυπωσιάζει τον επισκέπτη όχι μόνο για το περιεχόμενο των

εκθεμάτων σε κάθε ράφι και προθήκη αλλά και την εξωτερική τους εμφάνιση. Κι αυτό οφείλεται στην άρτια συντήρηση που έχουν κάνει ειδικοί στα περισσότερα από αυτά.

Στο πλαίσιο της έκθεσης, και με αφορμή τον εορτασμό της Ευρωπαϊκής Ημέρας Συντήρησης για το 2024, η Εθνική Βιβλιοθήκη και η Υπηρεσία Συντήρησης Συλλογών διοργάνωσαν τη δράση «**Τομή '74. Από τη δικτατορία στη δημοκρατία: Συντηρώντας τη σύγχρονη ιστορία**» που πραγματοποιήθηκε στις 17 και 20 Οκτωβρίου.

Τα αντικείμενα συντήρησης

«Οι τρεις βασικές κατηγορίες αντικειμένων που έρχονται στο εργαστήριο συντήρησης είναι: α) τεκμήρια που ξεχωρίζουν για την ιστορική και την αισθητική τους αξία, αλλά και τη σπανιότητά τους ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που φέρουν, β) βιβλία ή αρχεία που φέρουν φθορές λαμβάνοντας υπόψη και τη συχνότητα χρήσης τους και γ) αντικείμενα που πρέπει να συντηρηθούν προκειμένου να συμμετέχουν σε εκθέσεις ή σε δανεισμούς σε τρίτους φορείς», λέει στην «Κ» η συντηρήτρια βιβλίου και χαρτιού **δρ Ζωή Γκιννή**.

Στιγμιότυπο από τη διαδικασία συντήρησης βιβλίων και τεκμηρίων [©NLG]

Όπως εξηγεί η ίδια, κατά βάση **τα βιβλία και το αρχαιακό υλικό χρήζουν συντήρησης, όταν οι φθορές που φέρουν δεν τους επιτρέπουν να εκπληρώσουν τον σκοπό τους.** «Στην περίπτωση ενός βιβλίου της Γενικής ή της Δανειστικής Συλλογής της ΕΒΕ, αυτό σημαίνει ότι **θα πρέπει να είναι διατηρημένο σε καλή κατάσταση, ώστε να μπορεί να διατεθεί στους χρήστες με ασφάλεια.** Για τα τεκμήρια και τις ειδικές συλλογές, που συχνά έχουν αιώνες ζωής, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και οι εργασίες συντήρησής τους απαιτούν χρόνο και εξειδίκευση». Εκτός από την κατάσταση διατήρησης του αντικειμένου, το είδος και τη συχνότητα χρήσης, «κάποια βασικά κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη στη λήψη αποφάσεων αλλά και τις προτεραιότητες που τίθενται για τη συντήρηση, αφορούν τη

συμμετοχή σε εκθέσεις και δανεισμούς, τη σημασία και την ιστορική βαρύτητα του τεκμηρίου, τις συνθήκες φύλαξης και βέβαια τον διαθέσιμο χρόνο και πόρους».

«Για τα τεκμήρια και τις ειδικές συλλογές, που συχνά έχουν αιώνες ζωής, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και οι εργασίες συντήρησής τους απαιτούν χρόνο και εξειδίκευση».

Μετά μια σύντομη ξενάγηση στην έκθεση, κατευθυνθήκαμε στον σταθμό συντήρησης που έχει διαμορφωθεί στο τέταρτο επίπεδο της ΕΒΕ. Εκεί, η ομάδα συντηρητών μάς αποκάλυψε ένα ένα τα βήματα που γίνονται για τη συντήρηση ενός βιβλίου στη σημερινή, ψηφιακή εποχή. «Τα ψηφιακά τεκμήρια συνυπάρχουν με τα φυσικά, στις συλλογές που μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στις Βιβλιοθήκες. Ένα βιβλίο ή έγγραφο σε ψηφιακή μορφή προσφέρει άμεση και “απομακρυσμένη” πρόσβαση στην πληροφορία. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο χειρισμός του αντίστοιχου φυσικού τεκμηρίου μπορεί να αποφευχθεί ή να περιοριστεί», τονίζει η δρ Γκιννή. Και συμπληρώνει: «Παρ’ όλα αυτά, υπάρχουν περιπτώσεις ιστορικών αντικειμένων, όπως για παράδειγμα οι **χειρόγραφοι κώδικες της Βιβλιοθήκης**, που ενδιαφέρουν τους μελετητές ως αντικείμενα τέχνης και πολιτισμού. Πρόκειται για περίπλοκα τέχνηρα που ενσωματώνουν διαφορετικά υλικά, τεχνικές και φέρουν σημαντικό ιστορικό φορτίο. Τα αντικείμενα αυτά μελετώνται για το υλικό κομμάτι τους ως μάρτυρες του παρελθόντος και όχι μόνο για το περιεχόμενο του κειμένου που φέρουν».

Συντηρήτριες βιβλίου και χαρτιού κατά τη διάρκεια συντήρησης [©NLG]

Σύμφωνα με τη δρα Γκιννή, εάν συνδέσουμε τη συντήρηση ενός τεκμηρίου με τη διαδικασία ψηφιοποίησης, τότε «η συντήρηση στοχεύει να διευκολύνει και να υποστηρίξει τη διαδικασία της ψηφιοποίησης, βεβαιώνοντας ότι το αντικείμενο είναι σε κατάσταση για τον ασφαλή χειρισμό του κατά τη διάρκεια της ψηφιοποίησης και βελτιώνοντας την ευκρίνεια του κειμένου ή της εικόνας που φέρει». Σε όλο αυτό, η Υπηρεσία Συντήρησης συνεργάζεται με την Υπηρεσία Ψηφιοποίησης και τους υπεύθυνους των συλλογών της ΕΒΕ ώστε να τεθούν προτεραιότητες για τη συντήρηση και ψηφιοποίηση.

Η φροντίδα των συλλογών της ΕΒΕ επιτυγχάνεται μέσω ενεργειών προληπτικής συντήρησης αλλά και επεμβάσεων σε μεμονωμένα τεκμήρια. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της έκθεσης "ΤΟΜΗ '74" τους τελευταίους μόνο μήνες, συντηρήθηκαν 138 τεκμήρια βιβλία και αρχαιακό υλικό.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 940
ΕΛΙΦΘΗ ΤΗ 7-8-1974

Βαθμός Ασφαλείας

Κ/Δ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤ. ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

'Εν 'Αθήναις τῇ 8 Ἀυγούστου 1974
'Αριθμ. πρωτ. Βαθμός προτεραιότητος
ΥΠΠΕ/ΓΡΑΜΜΑΤ/Β/ΦΟΙ2/36658

ΠΡΟΣ: 'Εθνικὴν Βιβλιοθήκην

ΚΟΙΝ: Ι. 'Απάσας τὰς βιβλιοθήκας

Ταχ. Δ/σεις: 'Αριστείδου 14
Πληροφορίες: 'Ελ. Σέμπου
Τηλέφωνον: 3234-494

ΘΕΜΑ: Περὶ ἄρσεως τῆς ἀπαγορεύ-
σεως κυκλοφορίας βιβλίων.

Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθμ. 31301/Δ/15/5/1967 τοῦ 'Υπ. Προεδρίας διαταγή περὶ ἀπαγορεύσεως κυκλοφορίας βιβλίων, ἔπαυσεν ἰσχύουσα. Ὅθεν ἐντελλόμεθα ὅπως ἐπαναφέρητε τὰ συμφώνως πρὸς τὴν ὡς ἄνω διαταγὴν ἀποσυρθέντα τῆς κυκλοφορίας βιβλία καὶ ἐπανατοποθετήσετε ταῦτα εἰς τοὺς χώρους τῶν ἀναγνωστηρίων καὶ τῶν βιβλιοστασίων. Ὡσαύτως παρακαλοῦμεν ὅπως συντάξητε κατάλογον τῶν ἐπαναφερομένων εἰς τὴν κυκλοφορίαν βιβλίων.-

'Εντολῇ 'Υπουργοῦ
'Ο Διευθυντῆς
Π. Χατζηθωμᾶς

'Εσωτερικὴ Διανομὴ
Τμήμα Βιβλιοθηκῶν (2)

'Ακριβὲς 'Αντίγραφον
'Η Προϋσταμένη Γραμματείας

Νέλλι Ανθή Κουτλή

«Αλληλογραφία περί απόσυρσης εντύπων (1967-1974)». Φωτ. Ιστορικό Υπηρεσιακό Αρχείο Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος.

Ρωτάω τη δρα Γκιννή πώς κρίνουν την αποτελεσματικότητα των μέχρι τώρα εργασιών συντήρησης. «Η Υπηρεσία Συντήρησης Συλλογών της ΕΒΕ τα τελευταία χρόνια βελτιώνει σταδιακά τις δομές της και οργανώνει τις πολιτικές και τις διαδικασίες των εργασιών της, ώστε να αυξήσει την αποδοτικότητά της, υποστηρίζοντας έτσι τις συλλογές της Βιβλιοθήκης και κατ' επέκταση και τους χρήστες και το κοινό της», απαντά.

Στιγμιότυπο από τη διαδικασία συντήρησης βιβλίων και τεκμηρίων [©NLG]

«Η φροντίδα των συλλογών της ΕΒΕ επιτυγχάνεται μέσω ενεργειών προληπτικής συντήρησης αλλά και επεμβάσεων σε μεμονωμένα τεκμήρια. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της έκθεσης “ΤΟΜΗ ’74” τους τελευταίους μόνο μήνες, συντηρήθηκαν 138 τεκμήρια βιβλία και αρχειακό υλικό». Μέσα από τις δράσεις της Υπηρεσίας Συντήρησης προς το ευρύ κοινό, «προβάλλεται τόσο το πολύπλευρο έργο της όσο και η σημασία της».

Κεντρική φωτό: Στιγμιότυπο από τη διαδικασία συντήρησης βιβλίων και τεκμηρίων [©NLG]